

Arne Jon Isachsen

SOMMERBREV

August 2010

PÅ SYKKEL TIL ÅANSETER

Når grunnleggende behov som tak over hodet, mat og klær, litt kjærlighet og tørre strømper er dekket, melder ny behov seg. Som litt spenning i tilværelsen.

For den som ønsker både spenning og å komme i bedre form, er en sykkeltur tingen. Søndag 8. august la jeg ut på en sådan, nøyaktig to år etter åpningen av OL i Beijing. Åtte er lykketall i Kina. Således var det neppe noen tilfeldighet at de olympiske lekene i Beijing startet klokken 08.00 den 08.08.2008.

OL gav Kina både anerkjennelse og ære. Anerkjennelse for måten lekene ble avviklet på. Særlig åpningssermonien var imponerende. Og ære ved at utøvere fra Midtens Rike tok de fleste gullmedaljene.

Jeg er ikke på jakt etter gullmedaljer. Men litt spenning hører med, for eksempel de tre-fire siste kilometerne fra Uvdal ned til Dagali, med skilt som forteller om helning på seks prosent. Nok til at bremsene får kjørt seg skikkelig. I år har jeg tatt ned risikoen noe ved ikke å ha reparert et speedometer som ikke virker. Dermed slipper jeg å sette fartsrekord. Og heller ikke kikke på fartsmåleren underveis og således ta blikket fra veien. Med de konsekvenser det kunne tenkes å få når den er så hullete og ujevn som her.

Det er seks-åtte kilometer opp Smådøldalen før utforkjøringen starter. Der Smådølveien munner ut i Riksvei 7, ligger Ånevann, om lag tusen meter over havet. Denne søndag formiddagen er vannet helt flatt og speilblankt. Lette små skyer skynder seg langsomt over himmelen. De skygger i liten grad for sola. Kanskje Gud i himmelen og englene hans akkurat nå speiler seg i vannet?

Speiderleir pågår

Rett over broen over Numedalslågen før Dagali går grusveien til Åanseter. 17-18 kilometer rett vest, nær grensen inn mot Hardangervidda, ligger denne vakkert restaurerte seteren som drives privat i samarbeid med Den norske turistforeningen. Vel halveis innover og oppover møte jeg skiltet *Kjør sakte. Speiderleir pågår*. Pågår? En leir finner sted, her *er* en speiderleir. Om et speiderstevne derimot, kan man si ”pågår”. Hvorfor så slurvete med språket? Man skulle i stedet ha skrevet *Kjør sakte. Speiderleir*.

Litt senere treffer jeg på en minibuss der følgende står å lese: *Dagaliopplevelser. Din leverandør av aktiviteter*. Her er tilbud om rafting, go-kart og mer til. Men aktiviteter, må man ikke stå for dem selv? Dagalireiser kan ikke utøve noen aktivitet for meg. Men selskapet kan legge til rette for at jeg kan rafte ned Numedalslågen. Som jeg ser flere driver med, i store gummibåter, med redningsvest og hjelm på hodet. Hver sin lyst, sa bonden, han drakk mens de andre sloss. Mitt forslag til reklame på neste minibuss: *Dagalireiser. Tilrettelegger av dine aktiviteter*. Men det klinger kanskje ikke så godt.

Jakt versus dataspill

Leste i avisen forleden at interessen for jakt er synkende blant de unge. Behovet for spenning søker de heller foran dataskjermen, med alle slags spill og konkurranser. Anerkjennelsen drysser over de flinkeste, og tidvis også penger. Men møre muskler i møte med naturen er de forskånet for. Fargespillet i bekken som jegeren med ett blir vår, når solen titter frem helt uventet, opplever ikke datafrelste ungdommer. Ei heller det friske fjellvannet som gjør at den tørre brødskiva med svett gulost likevel glir lekende lett ned. Ingen mosjon. Ingen spenst. Cola snarere enn fjellvann. Pizza i stedet for fjellørret. Fedme snarere enn form. Med tiltakende giddalaushet.

For lite jakt og for mye dataspill er i ferd med å bli et problem. Økonomenes løsning er enkel; subsidiering av kuler og krutt og nye avgifter på dataspill. Neppe noen farbar vei å gå.

Sannheten om klimaet

Språklige blomster kan man plukke overalt. Nylig kunne Aftenposten tilby denne: ”Siden har utallige kvalitetskontroller blitt foretatt av IPCCs enorme globale forskningsinnsats.” Hvor er blomsten? Kvalitetskontroller blir foretatt av forskere og ikke av forskningsinnsats. Eventuelt kunne man si at det ligger betydelig forskningsinnsats bak de kvalitetskontroller som er blitt foretatt. Eller enklere, at forskere har gjort en betydelig innsats for å kontrollere kvaliteten.

Videre snakker forfatteren om at ”FNs klimapanel, IPCC, hadde publisert en feilaktig teori om rask smelting av Himalayas isbreer”. Forhold er vel heller at *prognosene* dette panelet la frem ikke holder vann?

Flisespikkeri? Kanskje det. Men vi snakker om kommentar fra eksperthold i Norges ledende avis. Jan Egeland, direktør i Norsk Utenrikspolitisk Institutt og tidligere statssekretær i Utenriksdepartementet, har skrevet kommentaren *Hva er sannheten om klimaet?* som jeg her har sakset fra.

Han beklager seg over at forskerflertallet sjelden har blitt hørt i klimadebatten. Som om det er noen garanti for sannheten. Innen økonomifaget ble forskerflertallet hørt så det holdt før finanskrisen.

Utover enhver tvil

Egeland skriver videre: ”Det kan utover enhver tvil påvises at vi står foran en menneskeskapt global oppvarming som fører til høyere havnivå, mer ekstremvær og økt issmelting.”¹ Her blir tre ting påstått, ja mer enn det, *påvist utover enhver tvil*. NUPI-direktøren *konstaterer* tre ting. At global oppvarming er menneskeskapt. At slik oppvarming fører til økt issmelting og høyere vannstand. Og at mer ekstremvær følger i kjølvannet av det hele.

I *The Economist* av 31. juli er det en nekrolog over Steve Schneider, en fremragende klimaforsker. Han var opptatt av å få frem usikkerheten rundt beregningene og betydningen av forskernes subjektive vurderinger. Schneider kritiserte heller sikkerheten med hvilken noen forskere la frem sine resultater, enn konklusjoner han ikke var enig i.

Med Egeland fortøner det seg motsatt. Mens Schneider visste at han ikke visste, tror Egeland, som ingen klimaforsker er, at han vet, underbyggende sin tro med at flertallet har rett, selv om Henrik Ibsen i En folkefiende forfektet det motsatte syn.

Grei konklusjon

Til tross for det uvitenskapelig og demagogiske i kommentaren, må vi gi NUPI-sjefen rett i hans anbefaling. Nå gjelder det å få til en skikkelig, global klima-avtale i Mexico i november. For selv om vi ikke med sikkerhet vet hvordan det komplekse systemet som bestemmer vær og vind fungerer, er *sannsynligheten* stor for at menneskelig atferd virker inn på en uheldig måte. Å få på plass en global klima-avtale blir da som å betale en forsikringspremie. Et par prosent av den årlige verdiskapningen på jorden skulle være nok for å løse problemet, dvs. sikre oss mot at klimaet over tid skal rasere vår klode. Det tilsvarer veksten i velstand ett år.

Politisk korrekt

Det aller skumleste med Egelands innlegg er at det er så pinlig politisk korrekt.

Jeg minnes en samtale et par år tilbake mellom tre-fire finansstopper og Kristin Halvorsen, daværende finansminister. Foran et større publikum ble de spurt om hvordan de ville håndtere en søknad fra et seriøst og velrenommert forskerteam som trengte ti millioner kroner til sitt prosjekt der hypotesen var at menneskelig virksomhet ikke hadde noen betydning for klimaet. Pengene ville man helt sikker få tilbake. Med hyggelige renter. For banken. Finansstoppene vred seg. Ingen ville låne ut penger til et slikt prosjekt. Finansministeren derimot tok poenget. ”Jeg ville lånt dem pengene”, sa hun, og la til ”og gjerne også sett om det var andre forskningsteam med den motsatte hypotesen jeg kunne finansiere.”

¹ La det ligge at rent stilistisk burde ”økt issmelting” komme foran ”høyere havnivå” i det årsak bør komme før virkning.

Bankfolk var pinlig redde for å si noe som var politisk ukorrekt. Mens politikeren skjønte hva det innebærer å drive bank.

Vafler og kaffe

Vel fremme på Ånseter kan jeg glede meg over nystekte vafler med rømme og syltetøy. Og nytrukket kaffe med en skvett melk oppi. Jeg koser meg. Det er lov. Å godte seg derimot, er ikke så bra. Selv om vi allerede i barnehagen starter med det. ”Det har du bare godt av”, sier Alexander til Marius i barnehagen, når sistnevnte glir på et bananskall og mister sin vaffel med rømme og syltetøy på.

For et par år siden var det et program på TV med og om Jan Kjærstad. Hvordan ble bøkene hans til? Han skisserte tre måter å skrive på. Fascinerende. Hva med forholdet til forfatterkolleger? Ved forlagets hagefest og andre sammenkomster, sa Kjærstad, kunne han glede seg over egen suksess. Men andres ulykke er heller ikke å forakte.

Å godte seg er et allmennmenneskelig trekk det er få forunt å være foruten. Men få tør å innrømme det på TV slik Jan Kjærstad gjorde.

Smisking og nettverk

Å godte seg er et godt og dekkende uttrykk. Å smiske er et annet godt uttrykk i betydningen av at det griper fatt i et allmennmenneskelig fenomen.

Å smiske, tenker jeg der jeg triller nedover mot Dagali igjen, er å gjøre seg til for en eller flere personer, slik at jeg selv kan få fordel av det. Det gjelder å få hun eller han eller de til å føle seg viktigere, eller mer kunnskapsrike, eller noe annet bra, enn hva det egentlig er grunnlag for. Ikke rart at rike mennesker lett kan bli fattige på selvinnsikt – de utsettes ofte for mer smisking enn godt er.

Å smiske, er ikke det noe de fleste av oss driver med? Før snakket man om hvor viktig det er med *kontakter*. Nå er det mer *bygging av nettverk* det går om. Men vil det ikke lett snike seg inn et element av smisking her?

Om Knut Hamsun kan det sies meget. Og meget har vært sagt. ”Ingen ting roet nervene hans bedre enn bestemte nei til mektige mennesker som var uvante med avvisninger”, skrive Ingar Sletten Kolloen i sin vidtfavnende biografi om dikterhøvdingen som ble landsforræder. Bestemt nei til de mektige, er ikke det det motsatte av smisking og nettverksbygging? Vitner ikke det om autonomi?

Annet vann å speile seg i

God og sliten sliter jeg meg opp den siste bakken til Uvdal. Svetten siler. Den grønne capsen med Sportif Portugal på har blitt mørkere i fargen, gjennomvåt som den er. Men å skifte den ut med en ny, kommer ikke på tale. Som Hamsun lar telegrafist Bårdsen i *Segelfoss by* skøyeraktig si i: ”Hadde jeg tat på mig en av mine nye hatter så vilde jeg ikke ha våget å se min gamle hat i øinene mere.”

Jeg har fått nok spenning og mosjon i dag. Søndag ettermiddag er i ferd med å gå over i søndag kveld. Skyene er blitt tettere, mørkere og tykkere. En mild bris feier over Ånevang. Vannet kryper opp på hverandre. Den speilblanke flaten er brutt. Gud og englene hans må finne et annet vann å speile seg i.

20. august 2010

Home Page: <http://home.bi.no/fag87025/>